

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

משיחת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

מוצש"ק פ' חוקת בלק, י"ב תמוז, ה'תשל"ט

ביאור בפרש"י — ד"ה ונשקפה על פני הישימון

יוצא לאור לש"פ קרח, יום ההילולא ג' תמוז, ה'תשפ"ב

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושתיים לבריאה

מאה ועשרים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

פתח דבר

לקראת יום הגדול והקדוש ג' תמוז, יום ההילולא העשרים ושמונה של כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, הננו מוציאים לאור חלק משיחת מוצש"ק פ' חוקת-בלק, י"ב תמוז ה'תשל"ט — ביאור בפירוש רש"י בפרשת השבוע על הפסוק "ונשקפה על פני הישימון" (חוקת כא, כ), כפי שנערך ע"פ מענות כ"ק אדמו"ר על שאלות המניחים, ורשימת השיחה (באידיש) שהואיל כ"ק אדמו"ר להגיהה (במענה על שאלת המניחים אם נרשם נכון).
לחביבותא דמילתא — בא גם צילום כ"ק אדמו"ר מהמענות על השאלות, ומהגהת רשימת השיחה.

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ראש חודש תמוז חודש הגאולה, ה'תשפ"ב,
חאה ועשרים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2022 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5782 • 2022

Printed in the United States of America

נדפס בדפוס

CH Print & Ship

478 Albany Ave. Brooklyn N.Y. 11203

(718) 771-5000

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

בס"ד. משיחת מוצש"ק ב' חוקת-בלק, י"ב תמוז, ה'תשל"ט.

א. על הפסוקי "ונשקפה על פני הישימון", מעתיק רש"י תיבת "ונשקפה", ומפרש: "אותה הפסגה",

— היינו, שתיבת "נשקפה" קאי על מ"ש לפניו "ראש הפסגה"².
ואף ש"ראש (הפסגה)" הוא לשון זכר, נאמר "ונשקפה" לשון נקבה, כיון שקאי (לא על ראש הפסגה, אלא) על הפסגה כולה, ו"פסגה" היא לשון נקבה —

"על פני המקום ששמו ישימון, והוא לשון מדבר שהוא שמם".
וממשיך רש"י: "ד"א, ונשקפה הבאר על פני הישימון, שנגנזה בימה של טבריא, והעומד על הישימון מביט ורואה כמין כברה בים, והיא הבאר", ומסיים: "כך דרש רבי תנחומא".

[ואעפ"כ מביא זאת רש"י, כיון ששייך גם לפשוטו של מקרא, כפי שכבר כתב בספר בראשית³ שמביא גם "אגדה המישבת דברי המקרא", משא"כ אגדה שאינה מיישבת פש"מ, שאין הדבר מובן בפש"מ, אזי כותב רש"י "לא ידעתי", כפי שמצינו בכ"מ⁴, וגם בפרשתנו⁵].

ב. וצריך להבין:

מדוע מפרש רש"י שני פירושים?

ובהקדים הכלל⁶ שכאשר רש"י מפרש פירוש אחד, ואח"כ מוסיף "ד"א", אזי הפירוש הראשון קרוב יותר לפשוטו של מקרא,

— כי, כאשר שני הפירושים שקולים, אזי מקדים רש"י שבענין זה יש שני פירושים, ואח"כ כשמפרט אותם, שאז מוכרח להקדים א' משניהם, שהרי אי אפשר לכתוב שני הפירושים ביחד (באופן ש"אחת דבר אלקים שנים זו שמעתי"), אין זו הוכחה שהפ"י שהביא תחלה הוא הקרוב יותר לפש"מ;

(1) פרשתנו (חוקת) כא, כ.

(2) ולא על "הגיא", שהוא לשון זכר (רא"ם, גו"א ושפ"ח).

(3) ג, ח.

(4) נסמנו בלקו"ש ח"ה בתחלתו (בשוה"ג

(5) שם, יא.

(6) ראה כללי רש"י (קה"ת תשע"ח) פ"ד ס"ב-ג. וש"נ.

(7) תהלים סב, יב. הובא בפרש"י עה"ת

יתרו כ, ח. שלח טו, כב.

הא').

אבל כשאינו מקדים שיש שני פירושים, אלא כותב פירוש אחד, ואח"כ מוסיף "ד"א", הרי זו הוכחה שהפירוש הראשון קרוב יותר לפשש"מ —

אלא שפירוש זה אינו מחוור לגמרי (כיון שיש בו איזה קושי), ולכן יש צורך בפירוש נוסף; אבל הפירוש השני לבדו אינו מספיק, ואדרבה: הוא רחוק מפשש"מ יותר מהפירוש הראשון, ולכן מביאו רק בתור ד"א, בהוספה על הפירוש הראשון.

וצריך להבין בנדו"ד — מהו הקושי בפי' הא' שבגללו זקוק רש"י לפי' הב', ומדוע הוא בכל זאת הקרוב יותר לפשש"מ.

וגם צריך להבין: מדוע מציין רש"י "כך דרש רבי תנחומא", ולא כפי שמצינו בכ"מ שמביא מדרשות חז"ל ללא ציון שם אומרם.

ויתירה מזה: הפירוש שמביא רש"י נמצא לא רק במדרש תנחומא, אלא גם במדרש רבה⁸ ובירושלמי⁹. וכיון שרש"י מדגיש "כך דרש רבי תנחומא", מובן שיש ביניהם חילוק שנוגע לפשש"מ, ודוקא הפירוש שדרש רבי תנחומא הוא המתאים לפשש"מ. וצריך להבין טעם הדבר.

ג. והביאור בזה:

הפירוש ש"ונשקפה" קאי על "אותה הפסגה" — אינו מספיק, כיון שיש בו קושיא¹⁰:

בפשטות הכתובים מדובר כאן אודות הבאר: "באר חפרוה שרים וגו' וממדבר מתנה וממתנה נחליאל וגו' ומבמות הגיא אשר בשדה מואב"¹¹, ש"שם בטלה הבאר"¹²; וא"כ, איך מתאים כאן ש"אותה הפסגה" נשקפה¹³ על פני הישימון?

ואין לומר שצריך סימן לידע היכן הוא "ראש הפסגה" ששם הלכה הבאר — שהרי כאשר הבאר הלכה "מבמות הגיא אשר בשדה מואב ראש הפסגה", ראו בני" בעצמם את "ראש הפסגה", כך, שאין צורך בסימנים צדדיים.

ועוד ועיקר: אפילו אם נאמר שהצורך בסימן הוא עבור הדורות הבאים — אינו מובן: כיון ש"ישימון" ("מדבר שהוא שמים") הוא מקום

(8) במדבר"ר פי"ט, כו. ויק"ר פכ"ב, ד.
 (9) כלאים פ"ט סה"ד.
 (10) ראה שפ"ח כאן.
 (11) פרשתנו שם, יח"כ.
 (12) פרש"י עה"פ (שם, כ).
 (13) ראה גם משכיל לדוד (שהי' לו לומר "הנשקפה") ורע"ב (שהי' לו לומר "ומשקפת", שהרי הפסגה גבוהה ומשקיפה על כל המדבר).

מישור, וכפי שפירש רש"י לפנ"ז¹⁴ שכל השטח הי' שווה — מהו הצורך בסימן על ההר היחידי שהי' שם (שהרי שני ההרים האחרים שנשאר — אחד הוא הר סיני שהי' מעברו השני של המדבר לגבי מואב, והשני הי' הר על גבי הר)?!

ד. ולכן מביא רש"י פירוש נוסף — ש"ונשקפה" קאי על הבאר שאודותה מדובר בכל המשך הפסוקים כאן, ולכן נאמר "ונשקפה" לשון נקבה, ע"ד מ"ש "באר חפרוה גו", לשון נקבה.

אבל עפ"ז אינו מובן: איך אפשר לומר שה"באר" "נשקפה על פני הישימון" — בה בשעה ש(רש"י מפרש ש)ב"במות הגיא אשר בשדה מואב" "בטלה הבאר"?

[ובפרט כפי שכבר פירש רש"י על הפסוק¹⁵ "ותמת שם מרים גו" ולא הי' מים לעדה", "שכל מ' שנה הי' להם הבאר בזכות מרים" — ועד"ז ענני הכבוד בזכות אהרן¹⁶ — אלא שלאח"ז חזרה הבאר בזכותו של משה¹⁷, וא"כ, לאחר ש"מת משה", בהכרח ש"בטלה הבאר"].

ועל זה אומר רש"י — "שנגנזה בימה של טבריא":

"בטלה הבאר" קאי על פעולת הבאר — "והוצאת להם מים מן הסלע והשקית את העדה ואת בעירם. . ויצאו מים רבים ותשת העדה ובעירם"¹⁸, אבל מציאות הבאר, הסלע שממנו יצאו המים, נשארה גם לאח"ז (כפי שהיתה גם לפני"ז, כאשר "וירב העם עם משה וגו'" בגלל ש"מים אין לשתות"¹⁹), אלא "שנגנזה בימה של טבריא".

ועז"נ "ונשקפה על פני הישימון", ש"העומד על פני הישימון מביט ורואה כמין כברה בים, והיא הבאר", "סלע עגול ועשוי ככברה"²⁰, שזהו הסלע שממנו יצא הבאר.

ה. אמנם, אע"פ שבפשטות הכתובים קאי "ונשקפה" על הבאר — יש בפירוש זה קושיא:

מהלשון "ונשקפה", בוא"ו המוסיף, משמע, שמדובר אודות ענין נוסף שהי' באותו זמן שהבאר היתה ב"הגיא אשר בשדה מואב ראש הפסגה".

(17) תענית ט, א. וראה לקו"ש חי"ח ע'

.253

(18) שם כ, ח"א.

(19) שם, ג"ה.

(20) פרש"י שבת לה, א (ד"ה כמין כברה).

(14) שם כ, כב.

(15) שם, א.

(16) פרש"י שם כא, א. ועד"ז לפני"ז כ, כט

(וכן לקמן פינחס כו, יג. מטות לג, מ. עקב

יוד, ד).

וכיון שבר"ח שבט²¹ — ועד סוף חיי משה — היו כבר בני"א
 "בגיא", ושמעו שם "אלה הדברים אשר דבר משה", נצטרך לומר
 ש"ונשקפה על פני הישימון" הי' באותו זמן — ר"ח שבט.

אבל לפי הפירוש "ונשקפה הבאר על פני הישימון שנגזזה בימה
 של טבריא כו" — נמצא שהי' זה משך זמן לאחרי שהבאר היתה
 ב"הגיא גו' ראש הפסגה" (ולא באותו הזמן), שהרי הבאר נגזזה בימה
 של טבריא רק לאחר מות משה (שאז "בטלה הבאר") — קודם שעברו
 את הירדן²², או (ע"פ סברא) כשנכנסו לארץ (כשכבשו ימה של טבריא).
 [ואף שמצינו בכ"מ ענינים שנאמרו על שם העתיד, כמובא בפירוש
 רש"י בנוגע ל"אשור"²³ ובנוגע ל"נחל אשכול"²⁴ — הרי אין זה האופן
 המחזור בלימוד פשוטו של מקרא, ובפרט שנאמר כאן "ונשקפה" בוא"ו
 המוסיף, שמשמעותו שהי' זה באותו הזמן שהבאר היתה ב"הגיא גו' ראש
 הפסגה", כנ"ל].

ובגלל קושיא זו²⁵, רחוק פירוש זה מפשש"מ יותר מפי' הא', ולכן
 הביאו רש"י רק בתור ד"א.

ו. ומסיים רש"י "כך דרש רבי תנחומא":

ובהקדים — שבירושלמי²⁶ הלשון הוא "כל מי שהוא עולה להר
 ישימון וכו'".

ומ"ש במפרשי הירושלמי²⁷ שהוא "הר הכרמל דגריס בפרק במה
 מדליקין²⁸ בענין זה" — "הרוצה לראות בארה של מרים יעלה לראש הר
 הכרמל ויצפה ויראה כמין כברה בים וזו היא בארה של מרים" — הרי
 זה פירוש תמוה²⁹ שלא זכיתי להביין:

כשנאמר "ונשקפה על פני הישימון", וגם (ועיקר) "ראש הפעור
 הנשקף על פני הישימון"³⁰, היו בני"א ב"עבר הירדן מזרחה", בגבול המזרחי
 מחוץ לארץ ישראל, וא"כ, אין מקום לכך שבהיותם שם יאמרו סימן על
 הבאר ועל בעל פעור, שיכולים לראותם מ"הר הכרמל" שנמצא במערבה
 של ארץ ישראל, סמוך לים התיכון!

הישימון, מאי על פני, לכן פירש טעם ראשון".

(26) וכן בויק"ר וקה"ר שם.

(27) פני משה.

(28) שבת שם.

(29) ראה גם חידושי הרד"ל שם.

(30) בלק כג, כח. ולהעיר גם "מבית

הישימות" (מסעי לג, מט).

(21) דברים א, ג. ואתחנן ד, מו.

(22) כ"ה בחידושי הרד"ל לויק"ר שם.

(23) בראשית ב, יד. ועד"ז לך לך יד, ז.

שמות ג, א.

(24) דברים א, כד.

(25) ראה גם שפ"ח ומשכיל לדוד: "ולפי

דבר אחר קשה, הי' לו לכתוב ונשקפה מן

ובפשטות צריך לומר, שבהיותם בעבר הירדן מזרחה אמרו בני"ב בשירה, שלאחרי מות משה תהי' הבאר במקום שיוכלו לראותו מהמקום שבו הם נמצאים (או בסמיכותו) — "ישימון", שהי' גם בארץ עוג, כולל שפת ים טבריא ממש, והרי משה (קודם לקבורתו בנבו) כבש כל ארץ עוגי³¹ (והבאר אתם), ושם התיישבו "שני המטות וחצי המטה" ובנו ערים והושיבו בהם טפס כו'³² (וכ"ז — קודם שיעברו הירדן), ומשם ראו ימה של טבריא ששם נגנזה הבאר.

ובנוגע למ"ש בירושלמי "הר ישימון" — הנה בפשטות הכתובים, "ישימון" אינו הר:

לפני "ישימון" — נזכר בפסוק "הגיא", שהוא מקום נמוך, ונזכר גם "פסגה", מקום גבוה. וכיון שלאח"ז נאמר "ישימון" סתם, ולא הר (או גיא) הישימון, מובן, שזהו שטח ששווה עם פני הארץ. — "ישימון" הוא "לשון מדבר שהוא שמש", אבל בשאר הענינים הוא כמו כל שטח הארץ (לא גיא ולא הר).

וגם מובן בפשטות שאין צורך ב"הר ישימון" כדי לראות בארה של מרים שנגנזה בימה של טבריא — כיון שיכולים לראות זאת מ"ישימון" סתם שאינו "הר":

כשנמצאים במערבה של ארץ ישראל, ומשם רוצים לראות "ימה של טבריא" שנמצא בגבול המזרחי של ארץ ישראל, אזי צריכים לעלות "לראש הר הכרמל" — כיון שבין הר הכרמל לימה של טבריא יש מרחק גדול, וביניהם יש כו"כ עיניי ישוב (ערים, אילנות וכו'), ולכן לא יכולים לראות משטח רגיל, אלא צריך לעלות לראש הר הכרמל;

אבל כשנמצאים בעבר הירדן מזרחה, סמוך לשפת ימה של טבריא (ששם ישבו "שני המטות וחצי המטה") — לא צריך לעלות על הר גבוה ("הר הישימון") כדי לראות את ימה של טבריא, אלא יכולים לראות זאת מ"ישימון" סתם, שטח רגיל.

ולכן לא מביא רש"י מדברי הירושלמי, ששם נאמר "הר ישימון", אלא ממדרש תנחומא דוקא, ששם נאמר "ישימון" סתם, כבפשטות הכתובים.

ז. אמנם, גם בבמדב"ר נאמר "ישימון" סתם (ולא "הר ישימון"), ואעפ"כ מביא רש"י ממדרש תנחומא דוקא, כי:

(32) ס"פ מטות וס"פ דברים.

(31) ס"פ חוקת.

בכמדב"ר נאמר "העומד על פני הישימון רואה בתוך הים כמלא תנור והוא הבאר כו".

אבל ע"פ פשש"מ אי אפשר לומר שבארה של מרים היתה "כמלא תנור", כי: (א) לומר שהסלע שהשקה את כל המחנה הי' רק "כמלא תנור" — הרי זו תמיהה גדולה, ובשביל זה יש צורך בנס נוסף. (ב) ועיקר: במה יבדל השטח ד"כמלא תנור" ממימי "ימה של טבריא" שלכן יוכלו להבחין בו — "ונשקפה על פני הישימון"?

ולכן מביא רש"י ממדרש תנחומא, שבו גורס "כמין כברה"³³, שעפ"ז לא מדובר אודות השטח של הסלע, אלא אודות מראהו — שמקום זה הי' נבדל ומשונה משאר מי הים ("כמין כברה"), ולכן הי' נראה ונשקף.

(33) ראה בהגהות באבער לתנחומא שכ"ה בכו"כ מקומות.

בס"ד.

38 (נפ"מ) אמרתי (מסורה/אמ"מ) נקמה ונתיק

בפרש"י עה"ם "ונשקפה על פני היימונ", נהבאר טהפי" הא' אינו מספיק, מאחר שפסוקים אלו מדברים אודות הבאר, ולמאי נפ"מ שפסגה "נשקפה על פני היימונ" (ואפי' אם צריך סימן שידעו בדורות הבאים אימה "ראש הפסגה" - אי"מ איך נוחנים סימן ממקום שפס); ולכן מביא רש"י פי' הב' טקאי על הבאר, אבל פי' זה רחוק יותר מפשט"ם, מאחר דקאי על העתיד, שלאחרי טבנ"י יכנסו לארץ, אז הגנז הבאר בימה של סבריא.

וכה שמביא רש"י "כך דרש רבי אב תנחומא" - כי רק מ"ש שם מתאים לפשט"ם: בגמרא שבה (לה, א) מדובר אודות הר הכרמל, וא"כ אפ"ל שזהו היימונ, מאחר שהר הכרמל הוא בא"י, ובנ"י היו עדיין בעבר הירדן, ושם אמרו "ונשקפה על פני היימונ" שבו הם נמצאים.

ובירושלמי (כלאים פ"ס ה"ד) ובמד"ר (ויק"ר פכ"ב, ד. קה"ר פ"ה | ט) כתוב "הר היימונ", וע"פ פשט"ם אי"ז הר כ"א כקום מיטור (מאחר שלא כתוב בפסוק "הר היימונ") - דמובן בפשטות שהר הכרמל הי' במערבה של א"י (ע"י ים התיכון), ולכן צריך לעלות להר כדי לדאות מטע אה ימה של סבריא, מטא"כ כשנמצאים ב"יימונ" (בעבר הירדן), הרי"ז קרוב אצאא לימה של סבריא, וגם ממקום מיטור יכולים לראות אה ימה של סבריא.

ולכן מביא רש"י ממדרש תנחומא דוקא, מאחר ששם לא כתוב "הר היימונ", אלא "יימונ" טהס.

לא הפסנו:

(א) שירת בנ"י אודות הבאר היתה היכף לאחרי "נסי נחלי ארנון", ש"נזדעזע ההר של א"י . . . ונתקרב לצד הר של מואב . . . לאחר שעברו חזרו ההרים למקומם והבאר ירדה לתוך הנחל (ארנון) והעלתה מטע ההרוגים כו' ופוליכתן סביב המחנה, וישראל ראו ואמרו שירה" (פרט"י פרשתנו כא, יד-טז).

ולכאורה נחל ארנון (שהוא "בין מואב ובין האמורי" (פרשתנו שט, יג)) רחוק מימה של סבריא הרבה יותר מהמרחק שבין הר הכרמל לימה של סבריא, במפת הארץ של טוקצ'ינסקי, ובמפת הארץ שבאנציק' הלמודיה, ועוד, נמצא

והוא נחל ארנון (שהוא בין מואב ובין האמורי) (פרשתנו שט, יג) רחוק מימה של סבריא הרבה יותר מהמרחק שבין הר הכרמל לימה של סבריא, במפת הארץ של טוקצ'ינסקי, ובמפת הארץ שבאנציק' הלמודיה, ועוד, נמצא

פ"ה אמרתי (מסורה/אמ"מ) נקמה ונתיק

כי הרי הבאר בסלה רק כשמה משה, ומיה מה ב"במות הגיא אשר בשדה מואב"
 (בכרש"י עה"פ - כי שם מה משה), בארץ מואב,
 [וכן מטעם כ"ט בלק, שבלק מלך מואב לקח את בלעם "טדה צומים ראש המסגה"
 (בלק כג, יד), ובכרש"י: "שם מה משה".

ועד"ז "ויקח בלק את בלעם ראש הפעור הנסקף על פני הישימון" (שם, כח),
 ובכרש"י: "ראה שהן עתידין ללקוח ע"י פעור" - ומיהה משה היהת לאחרי ש"ויצל
 משה מערבות מואב אל הר נבו ראש המסגה אשר על פני ירחו... ויקבר אותו בב
 בארץ מואב מול ביה פעור" (ברכה לד, א-ו), ובכרש"י: "לכפר על מעשה פעור".
 ועפ"ז - לא תסגנו הכוונה בהמענה:

בפסוקה אפ"ל שהכוונה בהמענה היא, שבטעה שבאו בנ"י לשפה ים סבריא
 (כשבשו את ארץ עוג), נגנזה שם הבאר [בדמטע מחזיקי הרד"ל לויק"ר (כ"ב, ד)
 ש"הבאר נגנז במזרח א"י קודם טעברו הירדן], דהרי הבאר הלכה עם בנ"י במשך כל
 הזמן עד מיתת משה, וא"כ חזרה הבאר ל"ערבות מואב",
 [בכפסנ"ה בהשיחה שלא מסהבר לומר שהבאר נגנזה בימה של סבריא קודם
 שנכנסו בנ"י לארץ, אלא לאחרי כניסת בנ"י לארץ, כבואם לימה של סבריא, נגנזה
 שם הבאר].

ובפסוקה ז"ל שהכוונה בהמענה היא, שבטעה שהיו בנ"י על שפה ים כנרת
 (כשבשו את ארץ עוג), ראו את המקום שם נגנזה הבאר (בעהיד), וע"ז קאי "ונסקפה
 על בני הישימון".

ועכ"ז ז"ל ש"ש "ונסקפה על פני הישימון" לא קאי על "הגיא אשר בשדה
 מואב ראש המסגה",

[כי מ"טדה מואב ראש המסגה" אי אפשר לראות את ימה של סבריא, כי המרחק
 בינם גדול יותר מהמרחק שבין הר הכרמל לימה של סבריא],
 אלא בנ"י אמרו בשירה, שמה שבאה הבאר ל"הגיא אשר בשדה מואב ראש המסגה"
 (שם בטלה הבאר), אז "ונסקפה על פני הישימון" - כשהיו בנ"י על שפה ים כנרת
 (כשיבוש ארץ עוג) ראו את המקום שם נגנזה הבאר לעהיד.

[ואף ששירה הבאר היהת היכף לאחרי "נמי נחלי ארנון", כאשר בנ"י היו
 אה
 בכנול מואב, קודם שכבוש/ארץ סיחון ועוג - הרי השירה מדברת על העהיד, שבטעה

הגיא
 אצל
 אצל

שיבואו לשפה ים סבריא יראו את המקום שם הגנז הבאר].
 ועפ"ז ז"ל הישימון הי' בארץ עוג, סמוך לשפה ים כנרת (שםםם יכלו
 לראות את ימה של סבריא ממקום מישור) - כי פל טעד יתקנת זאה
 דלכאורה מטעם שהישימון הי' בארץ מואב [במ"ט כ"ט בלק "ויקח בלק את
 בלעם ראש הפעור הנסקף על פני הישימון", ומקום זה הי' בארץ מואב (כנ"ל שםם
 מה משה, ומיהה משה היהת "בארץ מואב מול ביה פעור"), וכ"כ הראב"ע עה"פ (מסעי
 לג, כס) "ויחננו על הירדן סביב הישימון גז' בערבות מואב" - הגיא הגיא הנסקפה
 על פני הישימון], וא"כ הרי הישימון הי' התק שטפה ים סבריא?

ע"פ מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א - הפי' הוא שלאחרי שבאר הבאר ל"הגיא
אשר בשדה מואב ראש הפסגה" (שם בטלה הבאר) אז "נגנזה (הבאר) בימה של סבריא",
ובמילא "ונסקפה על פני הישימון", והיינו, שכבשו בני"י את ארץ עוג, קודם
שעברו את הירדן, אז "ונסקפה על פני הישימון", טראו את הבאר שנגנזה בימה של
סבריא.

עדיין לא הסכנו:

א) ~~אין~~ ~~ההבאר~~ נגנזה בימה של סבריא היכף לאחר כיבוש ארץ עוג, כי
כשהיו בני"י על שפה ים כנרת - הרי מפורש בפרש"י שהבאר בטלה לאחר שמה משה
("שם מה משה ושם בטלה הבאר"), ופיתה משה היתה "בהר נבו ראש הפסגה אשר ע"פ
ירדנו .. בארץ מואב" (ובפשוטו הי' מחנה ישראל בסמיכות למקום זה) - רחוק מים
כנרת?

כנרת נשחית

ב) ע"פ האמור שהבאר נגנזה בימה של סבריא כשהיו בני"י בארץ עוג, קודם
שעברו את הירדן - אי"מ מהו הקושי בפ"י הב':
בהשיתה נחבאר שהקושי בפ"י הב' הוא, שקשה לומר שהפסוק "ונסקפה על פני
הישימון" מדבר אודות דבר שיהי' בעתיד לאחר זמן רב - כי לענין אחרי זמן רב
דאטירה השירה היתה במדבר קודם הכניסה לארץ, ומה שהבאר נגנזה בימה של
סבריא (שע"ז קאי "ונסקפה על פני הישימון"), הי' זמן רב לאח"ז - לאחרי שנכנסו
לארץ וכבשו את א"י, שזה הי' זמן רב, שבע שכבשו ושבע שחלקו [כי לא מסתבר לומר
שהבאר נכנסה לארץ קודם בני"י].

א"י יאמר אה"ל ק"ט א"ו
כ"ד ק"מ
ע"פ ע"ז
אחרי זמן רב לאח"ז - לאחרי שנכנסו
לארץ

אבל ע"פ משנ"ה בהמענה שהבאר נגנזה בימה של סבריא כשהיו בני"י בארץ עוג,
קודם הכניסה לארץ - אי"מ מהו הקושי בפ"י הב'?

[דאע"פ שבעה אמירה השירה עדיין לא באו בני"י לארץ עוג, וא"כ מ"ס "ונסקפה
על פני הישימון" הרי"ז קאי על העתיד - אעפ"כ, אי"ז ענין שיהי' לאחר זמן רב,
אלא ה"כף לאח"ז,

וכמו ש"הגיא אשר בשדה מואב ראש הפסגה", ששם מה משה ושם בטלה הבאר - הרי
זה קאי על העתיד, אבל לא לאחר זמן רב.

משא"כ אם נאמר שהבאר נגנזה לאחר שעברו את הירדן וירשו את א"י, שזהו
לאחרי זמן רב.

ג - ואם קמה לה ישיבה?

אולי היתה הכוונה, שהבאר נגנזה בימה של טבריא לאחרי כיבוש הארץ (וזוהי הקושיא שבפי' הב' - שמדובר אודות ענין טיהר' בעתיד לאחרי זמן רב) אלא בהיות בנ"י בארץ עוב, קודם שעברו אה הירדן, ראו אה המקום (ייה של טבריא) טסם תגנז הבאר לאחרי שיכנסו לארץ. האם נכון?

ב. בנוגע למ"ס כ"ק אדמו"ר שליח"א על מה שכתבנו שלאחרי כיבוש ארץ סיחון ועוב חזרו בנ"י לערבות מואב - "ה"ז כמובן היפך פשוטה הכתובים במ"פ מטות וס"פ דברים" - לא הפסנו הכוונה בזה?!

בס"פ מטות ובס"פ דברים מסופר רק אודות הכיבוש דארץ סיחון ועוב, בלע מסופר מה שהי' לאח"ז (כבפ' חוקה - "ויטעו בנ"י ויחנו בערבות מואב מעבר לירדן ירחו"). איננו יודעים כיון וישיבו להם למקום הוא אשר יצאו ממנו לירדן לכאורה, מאחר שבנ"י עברו את הירדן (בכניסתם) ע"י יריחו, כמ"ס (יהושע

ד, יט) "והעם עלו מן הבאר .. ויחנו בגלגל בקצה מזרח יריחו", בהכרח לומר שלאחרי שכבשו את ארץ עוב, כולל טפה ים כנרת מטט, חזרו בנ"י (חוץ מאלו שהתיישבו בארץ סיחון ועוב) דרומה כנגד יריחו, שזהו בקצה הצפוני של ים המלח (ובין ים המלח לים כנרת - מרחק גדול).

וכן משמע לכאורה בר"ט בלק:

לאחרי שכבשו בנ"י את ארץ סיחון ועוב, פחד בלק מלך מואב שיכבשו גם את ארצו (כפ"ט "הנה כסה את עין הארץ", ובפרט"י: "סיחון ועוב .. עמדו עליהם והרגום", "והוא יושב מפולג" - "קרובים הם להכריחני").

וא"כ בהכרח לומר שלאחרי שכבשו את ארץ סיחון שהיתה בצפונה של ארץ מואב, ולאחרי שכבשו את ארץ עוב, שהיתה בצפונה של ארץ סיחון, והודריתוה לשני המטות והצי המטה - חזר מחנה ישראל (שהי' י"ב מיל) דרומה, בסמיכות לגבול מואב, [ולכן פחד מהם בלק מלך מואב (כיוון שהיו קרובים לגבולו), וטלה לקרוא לבלעם שיקלעם, והראה לו מארצו (ארץ מואב) את מחנה ישראל], ובפסוקים הי' גבול מואב רחוק מארץ עוב, מאחר שבין ארץ מואב לארץ עוב הפסיקה ארץ סיחון.

וגם: פיריה משה היתה ב"הר נבו ראש הפסגה אשר ע"פ יריתו .. בארץ מואב, וא"כ בהכרח לומר שלאחרי כיבוש ארץ סיחון ועוב, חזרו בנ"י דרומה לכיוון ארץ מואב, ושם מה משה.

501 ענין
הפסוקים
הבאים
נא נעמק
5'11

11
11

[דארום] רש"י האט שוין געזאגט פריער אז דער באר איז געווען "בזכות מרים", וואס דערפאר איז נאך דערויף וואס "וחמה שם מרים" איז "לא הי' מים לעדה" 4, נאך דערויף איז דער באר צוריקגעקומען בזכותו של משה, אבער נאך דערויף וואס "מה משה", איז דאך "בטלה הבאר".

אויף דערויף זאגט רש"י - "שנגנזה בימה של טבריא". והביאור בזה:

די פעולה פון דעם באר איז געווען - אז ס'זאל זיין דער "השקפה" אה העדה ואח בעירם" 6, און ווי מ'זעט בפשטות אז די מציאות פון דעם סלע (פון וועלכן דער באר איז ארויסגע-קומען) איז געווען אויך פריער, און אעפ"כ איז געווען דער "וירב העט עם משה בו" אויף דעם וואס ס'איז ניטא קיין וואסער, ביז אז ס'איז געווען דער "ווצאו מים רבים וחשת העדה ובעירם" 8.

וואס דערפון איז פארשטאנדיק אז "בטלה הבאר" מיינט אז ס'איז בטל געווארן דער "ווצאו מים רבים" (פעולה הבאר), אבער די מציאות פון דעם סלע איז געבליבן אויך דערנאך, נאר "נגנזה בימה של טבריא", און אויף דערויף זאגט מען אז "העומד על הישימון מביט ורואה כמין כברה בים", ער זאגט אז "סלע עגול ועשוי ככברה", וואס דאס איז דער סלע פון וועלכן דער באר איז ארויסגעקומען.

ג. עפ"ז האט דאך רש"י געדארפט ברענגען נאר דעם צווייטן פירוש, וויבאלד אז לויט דעם פירוש גייט דער "ונשקפה על פני הישימון" אויפן "באר", כפשטות הכתובים - איז אבער דא אן אנדער קשיא, וואס מצד דער קשיא איז דער פירוש נאך ווייטער פון פשט"ם ווי דער ערשטער פירוש (און דערפאר ברענגט דאס רש"י אלס דעם צווייטן פירוש):

פון דעם לשון "ונשקפה", בוא"ו המוסיף, איז משמע אז עס רעדט זיך וועגן נאך אן ענין וואס איז געווען באותו הזמן ווען דער באר איז גע-~~ווען~~ען אין "הגיא אשר בשדה מואב".

און וויבאלד אז בר"ח שבת זיינען שוין אידן געווען "בגיא" וואלט מען געדארפט זאגן אז "ונשקפה על פני הישימון" איז געווען אין דעם זעלבן זמן - ~~אז~~ בר"ח שבת.

- (3) עה"פ שם כ, ב, 4 שם, א-ב. 5) תעניה ט, א.
- (6) פרשתו שם, ח, 7) שם ג, ואילך. 8) שם, יא. 9) פרש"י ד"ה כמין - שבת לה, א. 10) דברים א, ג. שם ד, טו.

502 ענין
הפסוקים
הבאים
נא נעמק
115

x

501 ענין
הפסוקים
הבאים
נא נעמק
5'11

502 ענין
הפסוקים
הבאים
נא נעמק
115

מחנה

לויט דעם פירוש אז "ונשקפה על פני הישימון" גייט אויף דעם וואס דער באר איז "נגנזה בימה של טבריא", וועט אויסקומען אז "ונשקפה על פני הישימון" איז געווען א משך זמן לאחרי וואס דער באר איז געגען און "הגיא אשר בשדה מואב" (און ניש באותו הזמן), ווארום דער באר איז "נגנזה בימה של טבריא" ערשט לאחר מות משה (וואס דעמולט "במלה הבאר"), קודם שכתרו את הירדן, אדער (במחנה מואב) פשנכנסו לארץ (וואו ציי בוכס געווען יאר א (עב סדרה) קריית).

זיי און דעם

ערשט

הימן

מ'געפינט טאקע אז אין פסוק ווערן דערמאנט ענינים "על שם העתיד", ווי רש"י זאגט בנוגע צו "אשור", און בנוגע צו "נחל אשכול", ובכ"מ - דאס איז אבער ניש קיין גלאטער אופן אין לימוד פון פשוטו של מקרא,

אמא

ובפרט אז מ'שטייט "ונשקפה על פני הישימון", בוא"ו המוסיף, וואס דערפון איז ~~מפני~~ אז מ'איז געווען באותו הזמן וואס דער באר איז געגען און "הגיא אשר בשדה מואב" ראש הפסגה" - איז דאך שווער צו זאגן אז "ונשקפה על פני הישימון" רעדט זיך וועגן דעם וואס דער באר איז "נגנזה בימה של טבריא", וויבאלד אז מ'איז געווען אין א משך זמן לאחרי ווי דער באר איז געווען און "הגיא אשר בשדה מואב".

ב"ב

און צוליב דער קשיא, איז דער פירוש ווייטער פון פשוט נאכמער פון דעם ערשטן פירוש, און דערפאר ברענגט דאס רש"י אלס א צווייטער פירוש.

ד. דער ביאור אין דעם וואס רש"י איז מוסיף "כך דרש רבי הנחומא":

אין מפרשי הירושלמי שטייט אז "הר הישימון" איז "הר הכרמל דגרים בפרק במה טוליקין בענין זה", וואס דארטן שטייט: "הרוצה לראות בארה של מרים יעלה לראש הר הכרמל ויצפה ויראה כמין כברה בים וזו היא בארה של מרים".

דאס איז אבער א פירוש המוה וואס לא זכיתו להבין, ווארום: ס'אין גאט צו זאגן ווערן דער באר איז "נגנזה בימה של טבריא", זיינען אידן געווען אין "עבר הירדן מזרחת", אין דעם גבול המזרחי פון א"י - האס דאך קיין ארט ניש אז זייענדיק דארטן זאלן זיי זאגן דעם באר און "נגנזה בימה של טבריא" וואס מ'קען זעהן פון "הר הכרמל" וואס געפינט זיך במערבה של א"י, לעבן ים התיכון!

אמא

אמא

11) פרש"י עה"ם בראשית ב, יד. (12) פרש"י עה"ם דברים א, כד. (13) פנ"מ.

וענין
אויף דעם
הבער האס
לפני פשוט
דעם בער

אז מ'איז געווען באותו הזמן וואס דער באר איז געגען און "הגיא אשר בשדה מואב" ראש הפסגה" - איז דאך שווער צו זאגן אז "ונשקפה על פני הישימון" רעדט זיך וועגן דעם וואס דער באר איז "נגנזה בימה של טבריא", וויבאלד אז מ'איז געווען אין א משך זמן לאחרי ווי דער באר איז געווען און "הגיא אשר בשדה מואב".

ובפשטות דארף מען זאגן אז זייענדיק אין עבר הירדן
מזרחה, האבן אידן געזאגט אין דער שירה אז דער באר איז
"נגנזה בימה של טבריא", וועלכן מ'קען זעהן פון דעם
"ישימון" - לעבן שפת "ימה של טבריא",

הארץ
אין ארץ

הארץ
אין ארץ

וואס דעם ארט האבן שוין אידן איינגענומען בעה כבוש
ארץ סיחון וקוב (וואס דארטן איז "ימה של טבריא"), און
דארטן האבן זיך באזעצט די "שני המטות וחצי המטה" - האבן
זיי פון דארטן געזעהן דער באר ~~הארץ~~ "נגנזה בימה של טבריא".

הארץ
אין ארץ

הארץ
אין ארץ

ה. עפ"ז וועט מען פארשטיין פארוואס (ברענגט רש"י) דעם
פירוש פון מדרש תנחומא דוקא ("כך דרך רבי תנחומא");
אין די ארץ ערטער וואו עס ברענגט זיך דער ענין, סיי
אין ירושלים, און סיי אין מדרש רבה, שטייט דער לשון "הר
הישימון", מא"כ אין מדרש תנחומא וואס דארטן שטייט
"ישימון" סתם, און ניש "הר הישימון".

וואס פון פשטות הכתובים קומט אויס אז "ישימון" איז
ניט קיין "הר", ווארום אין פסוק ווערט דערמאנט דער ענין
פון "גיא", א מקום נמוך, און עס ווערט דערמאנט דער ענין
פון "מסגה", א מקום גבוה ~~און עס ווערט דערמאנט דער ענין~~
פון "שדה", א מקום רחב, ~~און עס ווערט דערמאנט דער ענין~~

הארץ
אין ארץ

און וויבאלד אז אין פסוק שטייט "ישימון" סתם, און
פשוט ניש "הר הישימון", איז פארשטאנדיק, אז דאס איז א
שטח וואס איז גלייך מיט פני הארץ, און ס'איז ניש קיין
(טעל, און ניש קיין) "הר"; דאס איז נאר א "מדבר שהוא שטח",
אבער אין ארץ אנדערע זאכן איז עס גלייך מיט כל הארץ.

און ס'איז פארשטאנדיק בפשטות אז מ'דארף ניש אנקומען
צו "הר הישימון" אויף צו זעהן בארה של מרים וואס "נגנזה
בימה של טבריא" - ווארום מ'קען דאס זעהן פון "ישימון" סתם,
ניט קיין "הר";

בשעת מ'געפינט זיך אין מערבה של א"י, און פון דארטן
וויל מען זעהן "ימה של טבריא" וואס געפינט זיך אין גבול
המזרח פון א"י, סוד מען ארויפגיין אויף "ראש הר הכרמל" -
וויבאלד אז צווישן "הר הכרמל" מיט "ימה של טבריא" איז דא
א מרחק גדול, און א צווישן זיינען דא כו"כ ~~קען~~
מען דאס ניש זעהן פון א שטח רגיל, נאר מ'דארף ארויפגיין
אויף "ראש הר הכרמל";

ענין
אין ארץ

לזכות

החתן הרה"ת ר' **מנחם מענדל** והכלה מרת **בתי** שיחיו

גולדמאן

לרגל נישואיהם בשעה טובה ומוצלחת

יום השלישי שהוכפל בו כי טוב, כ"ט סיון, ה'תשפ"ב

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' **עובדי** **שלמה** וזוגתו מרת **נחמה דינה** שיחיו **גולדמאן**

הרה"ת ר' **יוסף יצחק** וזוגתו מרת **חנה שרה** שיחיו **אלפרוביץ**

ולזכות זקניהם שיחיו